

2.2.2 Paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Inleiding

Deze paragraaf gaat in op de vraag hoe de gemeente Veldhoven haar financiële risico's opvangt. Hiervoor is inzicht nodig in de omvang van de aanwezige risico's, de mogelijkheden om de risico's financieel af te dekken (weerstandscapaciteit), en de relatie daartussen: het weerstandsvermogen.

Verder maken kengetallen inzichtelijk hoeveel (financiële) ruimte de gemeente heeft om incidentele en structurele lasten te kunnen dekken of opvangen. Ze geven inzicht in de financiële weer- en wendbaarheid.

De paragraaf is als volgt opgebouwd:

- aanwezige risico's;
- beschikbare weerstandscapaciteit;
- weerstandsvermogen;
- ontwikkelingen;
- kengetallen.

Het beleid op het gebied van risicomanagement en weerstandsvermogen is vastgelegd in de nota 'Risicomanagement en weerstandsvermogen gemeente Veldhoven 2017'. Deze nota is door de raad in februari 2017 vastgesteld.

Risico's

Inventariseren en kwantificeren

Voor de begroting 2018 zijn per afdeling de risico's geïnventariseerd, samen met de kans dat ze optreden en de verwachte negatieve financiële gevolgen. Op basis van deze inventarisatie is een risicokaart samengesteld voor onze gemeente. Aan elk risico is een zogeheten risicoscore verbonden, door de kansklasse te vermenigvuldigen met de gevolgklasse. Deze methodiek maakt het mogelijk de risico's onderling te rangschikken op grootte. De risico's met het grootste risicogetal moeten de hoogste prioriteit krijgen en dus als zodanig 'gemanaged' worden. De risicokaart is weergegeven in figuur 1. Het cijfer in de cel geeft het aantal risico's weer met dezelfde risicoscore. De kaart telt op dit moment 46 risico's.

Figuur 1: Risicokaart

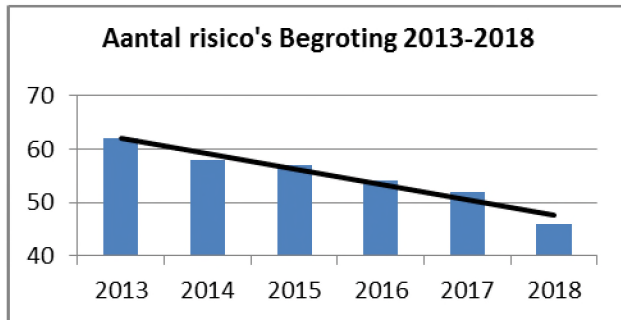
Financieel gevolg (x)

$x > € 1.000.000$
 $€ 500.000 < x < € 1.000.000$
 $€ 200.000 < x < € 500.000$
 $€ 50.000 < x < € 200.000$
 $x < € 50.000$

1				
1				
6	2		1	
11	6	1	1	
7	3	4		2
10%	30%	50%	70%	90%
Kans				

De grafiek in figuur 2 laat zien dat het aantal risico's een dalende trend laat zien.

Figuur 2 Ontwikkeling en trend aantal risico's

Simulatie

Op basis van de inschatting van kans en gevolg per risico, is berekend hoeveel geld er nodig is om de risico's financieel af te dekken. Hiervoor is een risicosimulatie uitgevoerd. Daarbij is het zekerheidspercentage op 90% gesteld. Dit betekent dat het voor 90% zeker is dat we met dit bedrag alle risico's kunnen opvangen. De risicosimulatie met een zekerheidspercentage van 90% geeft aan dat een bedrag van € 1.020.149 nodig is om de risico's in financiële zin af te dekken. Dit noemen we de benodigde weerstandscapaciteit. Tegelijkertijd is er een gevoeligheidsanalyse uitgevoerd die laat zien welke risico's de meeste invloed hebben op het weerstandsvermogen. De tien belangrijkste risico's zijn weergegeven in de onderstaande tabel.

Tabel 1: Top 10 van risico's met meeste invloed

Belangrijkste risico's		Kans (%)	Gevolg (max. in €)	Invloed (%)
1	Gesubsidieerde instellingen kunnen niet voldoen aan hun verplichtingen (financieel en/ of beleidsmatig)	70	300.000	16,3
2	Derving van huuropbrengsten door brandschade aan verhuurd vastgoed	30	300.000	10,8
3	Ongeautoriseerde toegang tot ICT infrastructuur	20	500.000	7,8
4	Bosbrand (herplantingsplicht na brand)	30	200.000	4,7
5	Negatief aanbestedingsresultaat	30	200.000	4,6
6	Uitval stroomvoorziening gemeentehuis	50	100.000	3,9
7	Planschadevergoeding aansluiting A67	10	500.000	3,8
8	Vandalisme aan objecten in de openbare ruimte	90	50.000	3,4
9	Schade aan gemeentelijk vastgoed	90	50.000	3,3
10	Foutieve registraties in BRP	30	200.000	3,2
Totaal maximaal geldgevolg top 10 risico's		€ 2.400.000		
Maximaal geldgevolg overige risico's (36)		€ 6.765.000		
Totaal maximaal geldgevolg alle risico's		€ 9.165.000		

Beheersen

Aandachtspunt bij de geïdentificeerde risico's is het treffen van beheersmaatregelen. Met deze beheersmaatregelen zijn de betreffende kansen en/ of gevolgen van het risico verkleind. Bij de simulatie is rekening gehouden met de beheersmaatregelen die al van kracht zijn. Voor vier van de top 10-risico's is een beheersmaatregel actief. In totaal zijn voor 24 van de 46 risico's maatregelen getroffen en is voor 1 risico het treffen van maatregelen in voorbereiding. Dit betekent niet dat wij voor 21 risico's geen maatregelen treffen. Een risico kan worden geïdentificeerd vóór en ná het toepassen van maatregelen. Er

worden ook risico's meteen geïdentificeerd op het niveau ná maatregelen. Dan is het niet zinvol om alsnog maatregelen te formuleren.

De effecten van de getroffen beheersmaatregelen zijn in de simulatie meegenomen.

Weerstandscapaciteit

De weerstandscapaciteit omvat de financiële middelen en mogelijkheden van de gemeente Veldhoven om financiële tegenvallers als gevolg van risico's op te vangen, zonder het bestaande beleid te hoeven aanpassen. Onderdeel van de weerstandscapaciteit is de onbenutte belastingcapaciteit.

Het Rijk stelt een macronorm vast die de maximale procentuele opbrengststijging van de OZB aangeeft. De verhogingsruimte tot de macronorm is de onbenutte belastingcapaciteit. Voor 2018 is de onbenutte belastingcapaciteit € 136.052.

Overigens is het Rijk voornemens om van de macronorm af te stappen en over te gaan tot een woonlastennorm. Besluitvorming hierover heeft nog niet plaatsgevonden.

Op basis van de beleidsnota wordt de beschikbare weerstandscapaciteit als volgt opgebouwd:

Reserve benoemde risico's (na 2 ^e kwartaalrapportage 2017)	€ 1.875.196
Begrotingspost Onvoorzien	€ 135.000
Onbenutte belastingcapaciteit	€ 136.052
Beschikbare weerstandscapaciteit	€ 2.146.248

Weerstandsvermogen

Het weerstandsvermogen is een getal dat aangeeft of de gemeente risico's financieel kan opvangen zonder beleid te hoeven aanpassen. Als dit getal 1 is of hoger, kunnen de risico's worden opgevangen. Wij streven altijd naar 1,7.

Nu is het weerstandsvermogen 2,1. Dit is uitstekend.

Het weerstandsvermogen is de verhouding tussen de beschikbare weerstandscapaciteit en de gekwantificeerde risico's (benodigde weerstandscapaciteit). Om te garanderen dat ons weerstandsvermogen toereikend is, streven we naar een normratio van 1,7, dat gekwalificeerd is als 'ruim voldoende'. Om ongewenste schommelingen te voorkomen, hanteren we een minimumratio van 1,4 en een maximumratio van 2,4. Buiten deze marges vullen we de risicoreserve benoemde risico's aan of romen we die af.

Op basis van de simulatie van de benodigde weerstandscapaciteit en beschikbare weerstandscapaciteit is het weerstandsvermogen $\text{€ } 2.146.248 / \text{€ } 1.020.149 = 2,1$.

Dit betekent dat ons weerstandsvermogen uitstekend is om met een zekerheid van 90% alle geïnventariseerde risico's te kunnen opvangen.

Ontwikkelingen

Vergeleken met het vorige actualisatiemoment – de Jaarstukken 2016 – is:

- Het risico op hogere planschadevergoeding dan geraamd bij de aanleg van de Zilverbaan vervallen. Dit risico had een kans van 10% en een maximaal schadegevolg van € 160.000.
- Een nieuw risico onderkend voor eventuele claims over het uitvaardigen van een noodbevel ten aanzien van de conferentie van Eritreeërs. Dit risico heeft een kans van 20% en een maximaal schadegevolg van € 180.000.

Kengetallen

Hieronder de kengetallen die het BBV voorschrijft.

De kengetallen gaan in op totale financiële componenten zoals het totale eigen vermogen, totale baten etc. De bepaling van het weerstandsvermogen bevat één component van het eigen vermogen, namelijk de reserve benoemde risico's. Er kan geen verband worden gelegd tussen het weerstandsvermogen en de kengetallen. De kengetallen geven een aanvullend inzicht bovenop het weerstandsvermogen. Opgemerkt wordt dat kengetallen niet absoluut kunnen worden geïnterpreteerd.

Kengetallen	Verloop van de kengetallen					
	Rekening 2016	Begroting 2017	Begroting 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021
Netto schuldquote	142%	158%	127%	126%	118%	105%
Netto schuldquote gecorrigeerd voor verstrekke leningen	137%	154%	125%	124%	117%	104%
Solvabiliteitsratio	24%	20%	26%	27%	28%	29%
Structurele exploitatieruimte	9%	2%	1%	1%	1%	0%
Grondexploitatie	102%	84%	71%	63%	53%	43%
Belastingcapaciteit	79%	82%	79%	79%	79%	79%

Toelichting kengetallen

- **Netto schuldquote:**
Dit kengetal geeft de schulden van de gemeente aan, in een percentage van de totale baten. Op de schulden zijn de financiële vorderingen in mindering gebracht, behalve de langlopend verstrekte leningen, zoals startersleningen.
- **Netto schuldquote gecorrigeerd voor verstrekte leningen:**
Hier wordt hetzelfde aangegeven als bij bovenstaande netto schuldquote waarbij de langlopend verstrekte leningen in mindering worden gebracht op de schuldpositie.
- **Solvabiliteitsratio:**
Deze ratio geeft inzicht in de mate waarin de gemeente in staat is om aan de financiële verplichtingen te voldoen. Het eigen vermogen is uitgedrukt in een percentage van het balanstotaal.
- **Structurele exploitatieruimte:**
Dit getal geeft aan in hoeverre de structurele lasten kunnen worden gedekt met structurele baten.
- **Grondexploitatie:**
Dit kengetal geeft de boekwaarde van de bouwgrondexploitatie weer in verhouding tot de totale baten.
- **Belastingcapaciteit:**
Bij dit getal worden de OZB, afvalstoffenheffing en rioolheffing voor een gemiddeld gezin opgeteld en afgezet tegen een landelijk gemiddelde. Het landelijk gemiddelde is bekendgemaakt in de Meicirculaire 2017. Dit percentage kan geïnterpreteerd worden als de benutte belastingcapaciteit.

Beoordeling kengetallen

Ten eerste wordt opgemerkt dat de Begroting 2017 eerder is opgesteld dan Jaarrekening 2016. Verder zijn de kengetallen van de Begroting 2017 overgenomen uit de primitieve begroting.

Het financiële herstel zet door. Dit is te zien aan de dalende schuldquoten en de stijgende solvabiliteit. Zo komt de solvabiliteit in 2020 uit op 28% waar in de begroting 2017 nog 24% werd verwacht.

Voornamelijk door hogere verkopen bouwgrond neemt de schuldpositie af. Dit heeft een positief effect op de solvabiliteit en de schuldquoten. Daarnaast heeft de hogere verkoop een positief effect op de totale baten, wat de schuldquoten positief beïnvloedt. Overigens

zijn de baten ook toegenomen met de hogere uitkering van het gemeentefonds door het rijk.

De structurele exploitatieruimte is positief wat bevestigt dat de begroting meerjarig sluitend is. Weliswaar is de structurele exploitatieruimte uiterst gering.